

Polacy o wojnie na Ukrainie i pomocy dla uchodźców

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W listopadzie¹ ponownie zapytaliśmy Polaków o wojnę na Ukrainie, ich stosunek do uchodźców, a także o pomoc udzielaną Ukraińcom przez nasz kraj. Doniesienia medialne na przestrzeni ostatnich miesięcy, które traktują o nowych postępach wojennych czy polityce państwa polskiego w związku z toczącym się konfliktem zbrojnym, a także osobiste doświadczenia są istotnymi punktami odniesienia dla kształtowania się opinii Polaków.

BEZPIECZEŃSTWO I OCENA WOJNY

15 listopada br. w pobliżu granicy z Ukrainą w miejscowości Przewodów spadła rakietą, powodując śmierć dwóch obywateli Polski.² Jedna czwarta naszych ankiet została przeprowadzona już po tym zdarzeniu, w czasie pojawiania się kolejnych informacji o jego szczegółach, jak również o krokach podejmowanych przez rządzących. Eksplozja mogła wpłynąć na poczucie zagrożenia sytuacją na Ukrainie, jednak odpowiedzi respondentów tego nie potwierdzają. Badanie pokazało, że odsetek osób odczuwających takie zagrożenie utrzymuje się wciąż na podobnym poziomie (jedynie we wrześniu był on nieco niższy) – zdaniem trzech czwartych Polaków (75%) wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu ich ojczyzny.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (391) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

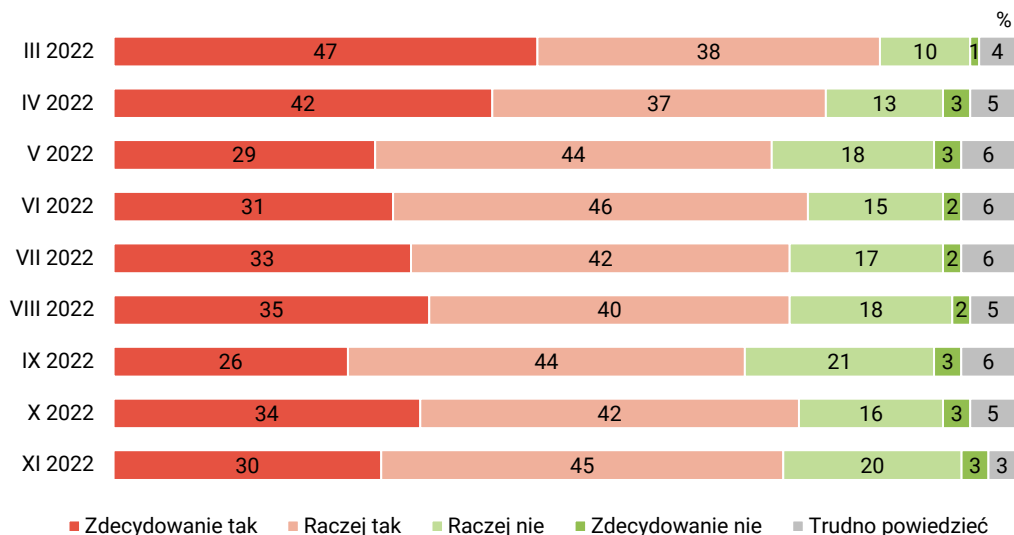
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 7 do 17 listopada 2022 roku na próbie liczącej 1038 osób (w tym: 58,5% metodą CAPI, 24% – CATI i 17,5% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² <https://www.pap.pl/aktualnosci/news%2C1480767%2Cw-srode-w-poludnie-posiedzenie-rady-bezpieczenstwa-narodowego.html>

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

Częściej o bezpieczeństwo Polski obawiają się kobiety (79%) niż mężczyźni (70%), a także osoby starsze – 83% w grupie 65 lat i więcej. Większe niż pozostali poczucie zagrożenia deklarują też emeryci (83%), pracownicy niewykwalifikowani i gospodynie domowe (po 79%). Im gorsza ocena własnych warunków materialnych, tym większy udział osób, których zdaniem wojna zagraża bezpieczeństwu Polski (od 73% wśród osób, które oceniają własne warunki materialne dobrze, do 82% wśród oceniających je źle). Jeśli chodzi o elektoraty partyjne, ponadprzeciętne obawy wyrażają sympatycy Prawa i Sprawiedliwości (81%).

TABELA 1

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pan(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	81	17	2
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	71	28	1
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)*	70	27	3
Polska 2050 Szymona Hołowni	69	27	4
Lewica (Nowa Lewica, Razem)*	65	31	4

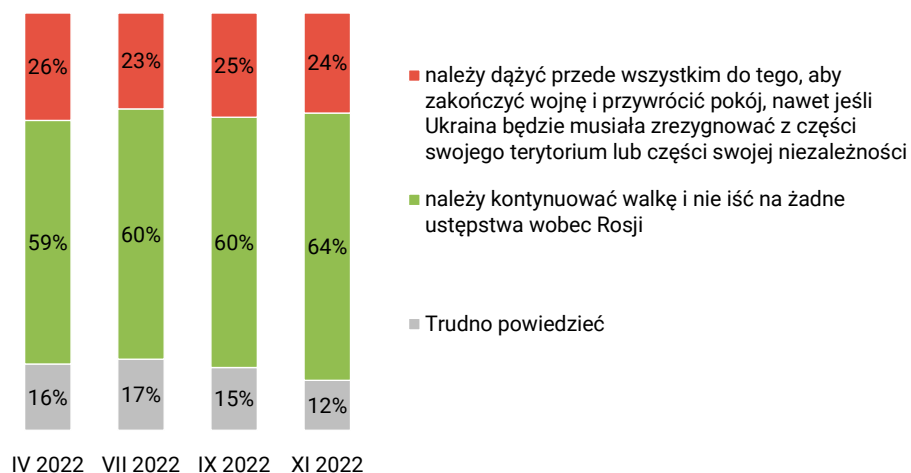
* Uwaga: mała liczebność zwolenników tego ugrupowania w badanej próbie

Od września nieznacznie wzrósł odsetek osób, według których należy kontynuować walkę i nie iść na żadne ustępstwa wobec Rosji (z 60% we wrześniu do 64% w listopadzie). Zdaniem co czwartego badanego (24%) – podobnie jak w poprzednich miesiącach – należy dążyć do zakończenia wojny

i przywrócenia pokoju, nawet jeśli Ukraina będzie musiała zrezygnować z części swojego terytorium lub części swojej niezależności.

CBOS

RYS. 2. Czy Pana(i) zdaniem:

O konieczności kontynuowania walk bez żadnych ustępstw częściej przekonani są mężczyźni (71%) niż kobiety (57%), w większym stopniu takie zdanie podzielają też mieszkańcy dużych miast niż wsi (72% mieszkających w co najmniej milionowych miastach wobec 61% mieszkańców wsi), osoby z wykształceniem wyższym (68%) niż z podstawowym lub gimnazjalnym (57%), a także w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych (69%) niż te praktykujące kilka razy w tygodniu (57%). Przekonanie o potrzebie kontynuowania walki najczęściej deklarują sympatycy Lewicy (77%) i Koalicji Obywatelskiej (75%), a w najmniejszym stopniu wyborcy Konfederacji (52%).

TABELA 2

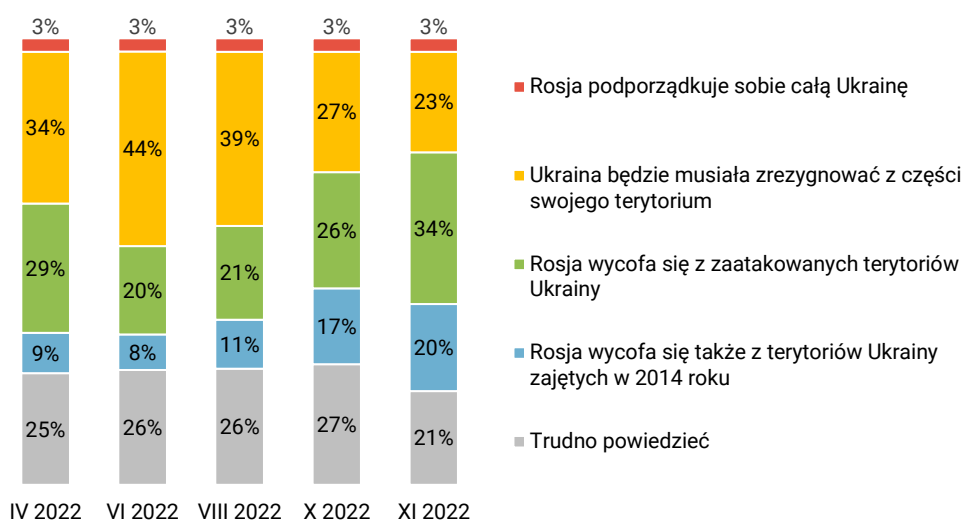
Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pan(i) zdaniem:		
	należy dążyć przede wszystkim do tego, aby zakończyć wojnę i przywrócić pokój, nawet jeśli Ukraina będzie musiała zrezygnować z części swojego terytorium lub części swojej niezależności	należy kontynuować walkę i nie iść na żadne ustępstwa wobec Rosji	Trudno powiedzieć
w procentach			
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)*	36	52	12
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	26	65	9
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	19	75	6
Polska 2050 Szymona Hołowni	16	71	13
Lewica (Nowa Lewica, Razem)*	14	77	9

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

Od czerwca systematycznie wzrasta wśród Polaków przekonanie o korzystnym dla Ukrainy zakończeniu wojny. Listopadowe badanie również potwierdza ten trend. Ponad jedna trzecia respondentów (34%) twierdzi, że Rosja wycofa się z zaatakowanych terytoriów Ukrainy. Jest to wzrost o 8 punktów procentowych w stosunku do poprzedniego badania i rekordowy wynik, od kiedy pytamy o tę kwestię. Co piąty ankietowany (20%, wzrost o 3 punkty) uważa, że Rosja wycofa się także z terytoriów, które zajęła w 2014 roku.

CBOS

RYS. 3. Jak Pan(i) sądzi, jak zakończy się wojna?

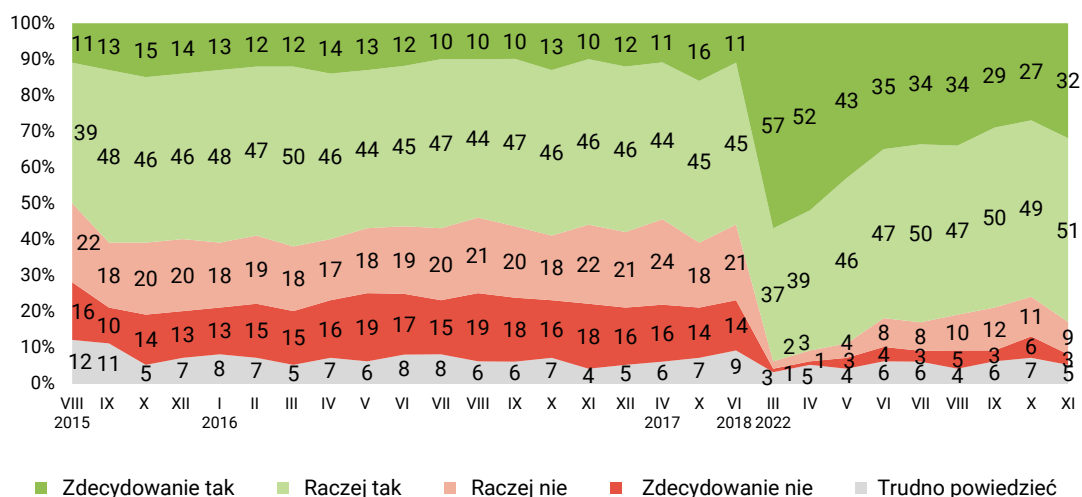

Odsetek osób, które spodziewają się korzystniejszego wyniku wojny dla Ukrainy, czyli wycofania się Rosji także z terytorium Krymu zajętego w 2014 roku, jest większy w grupie mężczyzn (26%) niż w grupie kobiet (14%). Więcej optymistów w tej kwestii jest także wśród starszych ankietowanych (30% w grupie 55–64 lata i 22% w grupie 65 lat i więcej w stosunku do 11% w grupie 18–24 lata). Ponadprzeciętny optymizm wśród grup społecznych i zawodowych wykazują: renciści (37%), rolnicy (34%), robotnicy wykwalifikowani, emeryci i gospodynie domowe (po 23%), a także respondenci o poglądach prawicowych (25%).

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

Od początku wojny na Ukrainie obserwowaliśmy stopniowy spadek poparcia dla przyjmowania ukraińskich uchodźców (pomijając wskazania lipcowe). W listopadzie jednak poparcie w tym zakresie wzrosło (z 76% w październiku do 83% obecnie) i zmalał jednocześnie odsetek osób, które nie popierają przyjmowania uchodźców (z 17% w październiku do 12% w listopadzie).

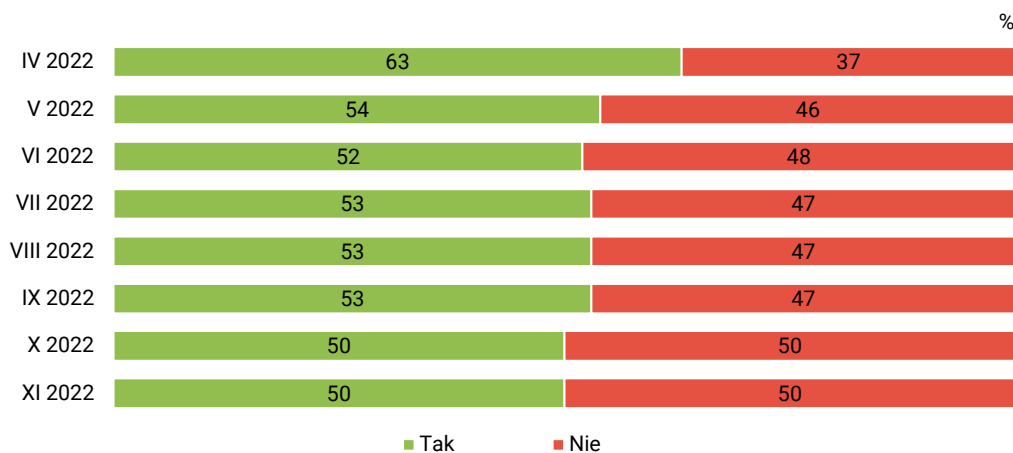
RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

Im wyższe wykształcenie, tym częstsze poparcie dla przyjmowania uchodźców z Ukrainy (od 77% wśród osób o wykształceniu podstawowym lub gimnazjalnym do 89% wśród osób z wykształceniem wyższym). Rekordowe poparcie wśród grup społecznych i zawodowych deklaruje kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, wśród których 9 na 10 osób popiera przyjmowanie uchodźców. Częściej odnotowujemy je także wśród lepiej sytuowanych respondentów: 94% poparcia w grupie osób o dochodach *per capita* wynoszących 4 000 zł i więcej w stosunku do 76% w grupie z dochodami poniżej 1 500 zł na jednego członka rodziny.

Badanych zapytaliśmy ponownie o pomoc udzielaną ukraińskim uchodźcom. Połowa respondentów (50%) – tyłu samo co miesiąc wcześniej – deklaruje, że oni sami lub inni członkowie ich gospodarstwa dobrowolnie i nieodpłatnie pomagają uchodźcom z Ukrainy.

RYS. 5. Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?

Taką pomoc nieco częściej deklarują kobiety (52%) niż mężczyźni (48%). W większym stopniu pomagają osoby z wyższym wykształceniem (60% deklarujących pomoc wobec 30% wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym), wyższymi dochodami na członka rodziny (63% wśród osób z dochodami *per capita* wynoszącymi 4000 zł i więcej w stosunku do 36% wśród osób o dochodach poniżej 1500 zł na jednego członka rodziny) oraz lepiej oceniające własne warunki materialne (54% wśród oceniających je dobrze w stosunku do 46% wśród oceniających je źle). Wraz z częstszymi praktykami religijnymi wzrasta także odsetek deklarujących pomoc uchodźcom z Ukrainy (67% wśród osób praktykujących kilka razy w tygodniu w stosunku do 42% praktykujących kilka razy w roku i 43% wśród w ogóle niepraktykujących). W elektoratach partyjnych pomoc najczęściej deklarują wyborcy Koalicji Obywatelskiej (65%), Prawa i Sprawiedliwości (56%) i Polski 2050 Szymona Hołowni (53%).

TABELA 3

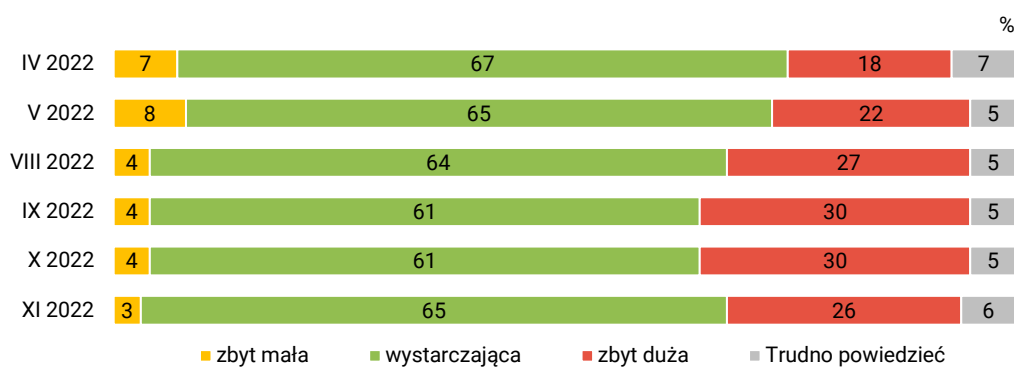
Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?	
	Tak	Nie
	w procentach	
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	65	35
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	56	44
Polska 2050 Szymona Hołowni	53	47
Lewica (Nowa Lewica, Razem)*	42	58
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)*	32	68

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

W ciągu ostatnich miesięcy poprzedzających listopadowe badanie następował stopniowy spadek udziału osób uznających pomoc, którą oferuje uchodźcom nasz kraj, za wystarczającą, a także wzrost odsetka uznających tę pomoc za zbyt dużą. W listopadzie nastąpiła subtelna zmiana: przy utrzymującym się trendzie spadkowym odsetka uważających pomoc za zbyt małą wzrósł o 4 punkty procentowe udział o uznających ją za wystarczającą (z 61% w październiku do 65% w listopadzie) i o tyle samo punktów zmalał odsetek osób, których zdaniem udzielana pomoc jest zbyt duża (z 30% do 26%).

CBOS

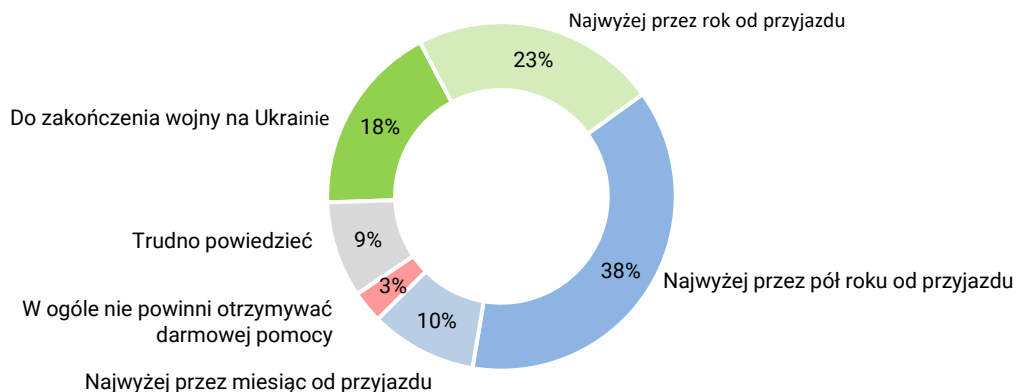
RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, pomoc, którą nasz kraj oferuje uchodźcom z Ukrainy, jest:

Mężczyźni częściej niż kobiety uznają pomoc naszego kraju za wystarczającą (70% w stosunku do 59%) i rzadziej oceniają ją jako zbyt dużą (22% w stosunku do 30%). Spośród grup społeczno-zawodowych największy odsetek osób twierdzących, że pomoc państwa jest zbyt duża, występuje w grupie gospodyń domowych (42%). Wraz z rosnącymi dochodami *per capita* zmniejsza się odsetek osób twierdzących, że pomoc ze strony naszego kraju jest zbyt duża (33% wśród osób z dochodami poniżej 1 500 zł na członka rodziny w stosunku do 23% z dochodami wynoszącymi co najmniej 4 000 zł na członka rodziny). Zależność ta dotyczy także oceny własnych warunków materialnych – im lepsze ich oceny, tym mniejszy udział odpowiedzi, że pomoc państwa jest zbyt duża (od 33% w grupie oceniających je źle do 25% wśród oceniających je dobrze).

W listopadowym badaniu zadaliśmy respondentom nowe pytanie dotyczące okresu udzielania pomocy ukraińskim uchodźcom przed państwo polskie. Zdecydowana większość Polaków popiera darmową pomoc ze strony państwa, jednak ich zdaniem powinna być ona ograniczona czasowo. Największy odsetek respondentów – prawie dwie piąte (38%) – uważa, że ukraińscy uchodźcy powinni otrzymywać darmową pomoc najwyżej przez pół roku od przyjazdu do naszego kraju. Prawie jedna czwarta respondentów (23%) popiera ją najwyżej przez rok od przyjazdu, z kolei mniej niż jedna piąta (18%) twierdzi, że powinna być ona oferowana do czasu zakończenia wojny. Co dziesiąty (10%) udzieliłby darmowej pomocy najwyżej przez miesiąc, a 3% w ogóle by jej nie udzieliło.

RYS. 7. Jak Pan(i) sądzi, przez jak długi okres przyjęci przez Polskę ukraińscy uchodźcy powinni otrzymywać darmową pomoc ze strony państwa?

Kobiety częściej niż mężczyźni popierają darmową pomoc na okres nie dłuższy niż pół roku (41% w stosunku do 34%) i rzadziej popierają taką pomoc do zakończenia wojny (14% kobiet w stosunku do 23% mężczyzn). Pomoc do czasu zakończenia wojny częściej popierają starsi (25% w grupie 65 i więcej lat) niż młodszy (14% w wieku 18–24 lata), dobrze oceniający swoje warunki materialne niż oceniający je źle (21% dobrze oceniających w stosunku do 12% źle oceniających), w większym stopniu dotyczy to również osób o poglądach prawicowych (23%) niż centrowych (17%) lub lewicowych (15%). Pomoc do czasu zakończenia wojny zdecydowanie najczęściej utrzymaliby zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości (28%), wyróżniając się spośród reszty grup wyborców.

TABELA 4

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak Pan(i) sądzi, przez jak długi okres przyjęci przez Polskę ukraińscy uchodźcy powinni otrzymywać darmową pomoc ze strony państwa?					
	Do zakończenia wojny na Ukrainie	Najwyżej przez rok od przyjazdu	Najwyżej przez pół roku od przyjazdu	Najwyżej przez miesiąc od przyjazdu	W ogóle nie powinni otrzymywać darmowej pomocy	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Partią Republikańską)	28	25	29	7	1	10
Lewica (Nowa Lewica, Razem)*	18	17	46	16	0	3
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	17	32	37	6	1	6
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)*	13	21	32	27	5	2
Polska 2050 Szymona Hołowni	12	18	55	9	3	3

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu w badanej próbie

Wśród zdecydowanej większości społeczeństwa nadal utrzymuje się opinia, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski. Z drugiej jednak strony od poprzedniego badania wzrosło przekonanie o potrzebie kontynuowania działań wojennych przez Ukrainę. Przez ostatnie miesiące systematycznie rośnie także odsetek osób, które przewidują optymistyczny dla Ukrainy scenariusz zakończenia wojny.

W porównaniu z poprzednim pomiarem w listopadzie wzrosło poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców. Czterech na pięciu Polaków przyjąłoby Ukraińców z terenów objętych konfliktem zbrojnym. Połowa badanych zadeklarowała, że oni sami (lub inne osoby z ich gospodarstwa domowego) dobrowolnie i nieodpłatnie pomagają ukraińskim uchodźcom. Pomoc dla Ukraińców ze strony państwa jest uznawana najczęściej za wystarczającą. Większość badanych popiera darmową pomoc udzielaną przez nasz kraj uchodźcom, jednak dominuje przekonanie, że powinna być ona ograniczona czasowo.

Opracowała

Urszula Chankowska